

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 .

Egész évre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Az állattenyésztés.

Az állattenyésztés a legszegényebb parasztgazdától fel a leggazdagabb földbirtokosig, két millió családot érdekel. Ujabb időben a magyar kisbirtokos pénzbevételeit főképen állati termékekből szerzi meg. Különösen a zsilvölgyi parasztnak ez az egyedüli jövedelem forrása. A nép sorsán tehát úgy javíthatunk legkönnyebben, ha állattartását elősegítjük. A magyar törvényhozás mindig tisztában volt ezzel a feladatával s törvénybe iktatta mindazt, amit Európa nyugati államai törvénybe foglaltak. Sőt a magyar földművelésügyi minisztérium osztályokat tart fen, amelyeknek az a feladata, hogy az állattenyésztést minden téren tanulmányozzák és fokozzák. Állattenyésztésünk mégsem fejlődik oly lépésekben, mint a nyugateurópai államoké. Ugy látszik, hogy nem elég a törvény. Azt végre is kell hajtani. Még pedig erre a magyar gazdaságnak sincsen megfelelő érdeképviselete.

Igy történik aztán, hogy míg Európában rohamosan javul, tökéletesedik és emelkedik a haszonállatok száma. addig nálunk visszaesést észlelhetünk. Németországban például az utolsó három évtized alatt a lovak száma 3 millióról 4 millióra, a sertések száma 7-ről 18 millióra és a szarvasmarhák száma 15-ről 19 millióra emelkedett. Emellett a növekedésmarhák átlagsúlya 210 kg.-ról 230 kg.-ra, a tehénké pedig 380.-ról 450 kg.-ra emelkedett. Pedig végeredményben Németországban sincsenek külön törvények, mint nálunk. A különbség csak ott rejlik, hogy a német gazdaságnak érdeképviselete ott a törvényt végre is hajtja.

Hogy fogalmat szerezhessünk az állattartás jövedelmezőségének a méreteiről, felemlítjük, vele szemben a magyar bányászat eredményét. Magyarország összes bányája és kohója évenként 100 millió korona értéket hoz felszínre. Kevesebbet, mint az állattartás 23-ad része. Ezenkívül még összes bányáink 70—80 ezer munkásnak biztosítanak megélhetést, addig az állattartás több millió családnak nyújt kenyérkeresetet és amugy is olyan mélyen nyúl bele a magyar társadalom sorsába, hogy az állattartást joggal tarthatjuk a magyar közgazdasági jövedelem fundamentumának.

Az állattenyésztés óriási jövedelmezősége mellett főképpen az a lényeges, hogy a szarvasmarha és sertésállomány zöme kisgazdáink kezében van, és hogy a népjólét fokozásának leghatalmasabb fegyvere az, ha ezt a két állattenyésztési ágat felkaroljuk. Példák érveljenek. Nyugat-Európában az állattenyésztésből élő nép gazdag és jó módban él. Nemesek sok állatja van, hanem az állatminőség is kitűnő. Dániában, az állattenyésztés hazájában és egyes német tartományokban a paraszttehének évenként 3000 kiló tejet produkálnak. Ha a mi közel két és fél millió tehénünk a mai átlagos 1000 liter tej helyét ugyanennyit produkálna, akkor a mai népünk bevétele megháromszorozódna és csupán a tejtermelésből szerzett hétésszázötven millió korona bevétele tulszárnálna az Ausztriából behozott összes iparcikkek értékét.

A nyugateurópai államok a hustermelés fokozásával is hatalmasan megnövelték a földművesnép kereset forrásait. Németország szarvasmarhaállománya az utolsó tíz esztendő alatt csupán az átlagsúly megnövekedésével és anélkül, hogy a

darabszám megnövekedését figyelembe vennők, egy millió métermázsa élősúlyal szaporodott. A minőség tekintetében is megjavult a német szarvasmarha, amennyiben a vágósúly az élősúlyhoz képest megnövekedett. Amig régebben a mészáros az élősúlynak csak 40%-át értékesíthette, addig ez ma 47%-ra emelkedett, ami félmillió métermázsa husszaporulatot jelent. S nevezetes, hogy a német állattartás eme jövedelemfokozása éppen a kis gazdák millióinak növeli meg a bevételeit.

A sertésállomány óriási megnövekedése hasonlóan a kisgazda és a legszegényebb nép sorsát javította meg Németországban. A német törpebirtokosok sertéstartása 1 millióról 3 millióra emelkedett 15 év leforgása alatt. A jólét mily nagymérvű emelkedését jelenti ez a szegény földműves népnél, ahol a sertés éppen azért bir nagy fontossággal, mert a háztartás keretén belül, külön munkáserő alkalmazása nélkül értékesíti a konyhahulladékot és téli táplálékot ad az egész családnak.

A nyugateurópai állattenyésztés csak három évtized óta emelkedett erre a magaslatra. Tizenöt esztendeje például még egészen jelentéktelen volt Németország állattenyésztése és egészségügyi szempontból is a legrosszabb híre járt egész Európában. A mi állattenyésztésünk pedig világhírű volt. Amerikából és Angliából jöttek hozzánk állattenyésztők tanulmányutakra. Ezt a régi dicsőséget könnyen visszaszerezhetjük. Hajtsuk végre az 1894-iki állattenyésztési törvényt és szervezzük állattenyésztésünket.

Ennek a helyes irányú tenyésztésnek köszönhetik a nyugateurópai államok, hogy vannak paraszttehenészetek, ahol egyes kiváló tehének éven-

„PETROZSÉNY ÉS VIDEKE” TÁRGÁJA

Az árjak.

A dánosi rablógyilkosok ügyében dr. Gaál Endre kir. ügyész be-terjesztette indítványát a kir. törvényszékhez.

Az árja szó, mint etnográfiai fogalomjelző német találmány, tehát alapos. Jelzi mindazokat a népfajokat együttesen, a melyek indiából származnak, tehát a görögöket, román fajokat, a rómaiától elkezdve egész a portugálig, a germán fajokat a némettől elkezdve a hollandusig és a szláv fajokat, az oroszok kezdve egész a morvákig.

Az árja szó, mondom, német találmány és kedves szavukká lett nem csak német tudósoknak, hanem a német agitátoroknak is, elkezdve Chamberlaintól (nem az angol Chamberlain Joeltól, a volt minisztertől, hanem a német Chamberlain irótlól) le egész Luegerig és Schönererig. Azért lett kedves szavukká, mert vele zárhatják ki a legkönnyebben egyszerre az emberi közösségből, a kulturából, a testvériségből a másik két nagy törzset, az aljiakat, vagy mondjuk még szélesebb szóval, a mongolokat, a kik közül ma Európában csupán a magyar aktuális és a sémieket, a kik közül ma Európában csupán a zsidó aktuális. Az árja szó nagyon jó szó, mert vele lehet a hitei vesztett antiszemitizmus emlegetése nélkül csinálni a német egyetemeken például olyan árja burschenschaftokat, mikről éppen mert árja a nevük, a zsidó diákok ki vannak csukva. És az árja kultura az árja műveltség emlegetésével lehet hallgatagon, de nyomtatékosan kimondani, hogy a magyar barbár és kulturálan nép. Lásd Julius von Kautz.

Már most, az árjaknak a kvintesszenciája, a lekeveredtebből tisztán maradt faja, hogy úgy mondjam virága a cigány. A saját nyelvén róma, ami annyit jelent, hogy ember és östörse a római és román szavaknak is. A cigány örítte meg az árja vért a legtisztábban, mert elenyészően keveredett más fajjal, de még a nyelve is csaknem a tiszta szanszkrit, az ősi hindu nyelv, a melyen a Vedák vannak írva. A cigány az abszolút árja, a német etnográfusok által kidolgozott fajkutató módszer szerint, tehát bennök kell keresni az árja fajnak minden jellemző sajátosságát.

Nem tudom, hogy Lueger, Schönerer, Chamberlain és a többi árja Vorkaemfer, akik megtagadják a kultur képességet minden más fajtól és barbárnak neveznek magyart, zsidót egyaránt; állják-e a közösséget a dánosi árjakkal is, azokkal a cigányokkal, akik a Szarvas-csárdában, Gyónon, meg Dánoson adták jelét az árja kulturának. Vagy talán hajlandók lesznek némi módosítást tenni a faj elméletükön és mégis csak beismerni legalább annyit, hogy a Szarvasék lemeszárllása, meg a Tabókék fejbe ütögetése nem volt egészen kultúrteny.

Ezt nem tudom. De tudok más egyebeket és ezeket most, abból az ötletből, hogy Kolompár József meg Lakatos Dolla kétségtelen bizonyosságot tettek az árja mivoltuk mellett, nagyjából elmondom. Miután röviden szeretnék beszélni, nem szólok arról, amit úgy is mindenki tud, hogy a cigány, ha kőborló, akkor tökéletesen felállat, ha pedig valahogyan mégis megtelepedik, akkor a legjobb, a legmagasabb esetben primás lesz belőle, tehát az a segítője az emberiségnek, akihez akkor fordulunk, amikor néha-néha megcsömörlünk minden kultúrától.

Erről nem beszélek, hanem nagyot ugorva átme-gyek a görög kulturára. A görög műveltség Egyiptomból, tehát nem árja néptől és a pun nagy fön, tehát semita tengerpartú népektől szármagott át Kréta szigetén, Minosz király országán keresztül Európa platán levelére. Sem a forrásának, sem a szűrőjének — a krétaiak nem árjak — nincs semmi köze az árjasághoz. Ugy szívargott az oda, mint ahogy néha-néha talán még most is szívargog a vér a bevert fejű Tabók halántékából.

Menjünk tovább. A dicő ő rómaiak, akikről azt tanultuk a gimnáziumban, hogy meg a könyökükből is erkölcs esőpögt — lásd Horáciust: Facias rem, recte si possis, si non, quocumque modo — és hogy előszere-ttel döltek a kardjukba; alappában véve a legendori több, kultur ellenes fiuk, akik nap közben annyi dísz nöhust ettek, hogy estenkint már rőfögtek tőle és anynyi erkölcsöt predikáltak, hogy mint az angol kerekfe-jűek Cromwel idejében, amikor a biblia — sémi munka — kívül, ki akartak irtani minden kulturát. Műveletlen, nagyképi fontoskodó filiszterek voltak és a történetükből csak azt nem tudom, hogy a szabonók elrablása, vagy Tarquiniuskak Lucretiával való kalandja hasonlít-e jobban ahhoz a nashoz, amit Kolompár Jó-zsef tilt a lemeszárllott kocsmáros gyalázatosan kiírtott fogadott leányával.

Ami kultura lassan kifejlődött bennök; etruszk eredetű, az etruszkok pedig valószínűen vagy ősi benszültöttei voltak Európának, vagy egy őskorbeli, babiloni bevándorlásnak a maradékai.

Tovább. Ahol a german keltával, tehát szinten őseurópai benszültötlet keveredett, ott felvette annak a kulturáját épp úgy, mint hogy Lakatos Erzsébet felvette a földről Szarvas István ezüst óráját. De a hol a germán magára maradt, ott barbár is maradt. Kortunkbeli példa erre az erdélyi szász és Dél-Afrikában magára maradt bur, ki nem keveredett a bantával, mert meddő maradt vele és nem vehette el az ezüst óráját, akarom

kint 6000 kiló tejet adnak, négy-öt százalékos zsírtartalommal, hogy vannak hizómarhatenyésztésre berendezett tehenészetek, ahonnan a kikerült gőboly naponként másfél kiló élősúlyt szed magára és ezt 15 kiló száraz takarmánnyal produkálja, és hogy vannak hussértést tenyésztő telepek, melyeknek egyedei nyolc- kilenc hónapos korukban közel másfél métermázsára hizlalhatók. Mindezt elérhetjük Magyarországon is. Mi sem akadályoz bennünket abban, hogy az állattenyésztés modern természettudományi elveit ne alkalmazzuk. És akkor könnyen elérhetjük azt, hogy jelenleg 2800 millió koronára rugó állattartási bevételünk meg-háromszorozódik, népünk jóléte pedig olyan magas színvonalra emelkedik, hogy Magyarország ismét Európa tejfel-mézzel folyó boldog Kánaánja leszen.

Helyes irányú állattenyésztés a zsilvölgyi kisgazdák anyagi boldogulását eredményezné. Havasi legelőinken és a völgyek rétjein a legtapálabb takarmány terem. Az éghajlat és talaj az okszerű állattenyésztésre legalkalmasabb. Ámde őslakosaink idegenkednek a jobb faj hasznos állat tenyésztésétől. Azt vitatja az itteni parasztnép, hogy a nemesebb faj állat elpusztul zord télben a szabad ég alatt. Aztán meg azt gondolni kell.

És ebben igaza van! Olyan nagy dolog volna istállóban teletetni s gondolni azt a hasznos állatot. Hiszen úgy sínes egyéb dolga. De akkor szakítania kellene a hagyományos semmittevással.

Ertelmesebb kishirtokosokat kellene községenként megnyerni az okszerű állattenyésztésnek. Segélyezni, oktatni kellene ezeket a tenyésztőket s ha a többi látná, hogy ezek boldogulnak, hogy ezek marhája mennyivel értékesebb, mennyivel több hasznat hajt, akkor utánoznák, a saját érdeküket felismernek s lassankint általánossá lenne az okszerű állattenyésztés, mint parasztnépünk boldogulásának egyedül biztosítéka.

Nehéz dolog a tanulatlan népet megszokott foglalkozásának megváltoztatására bírni, de a hivatott tényezők jóakaratu fáradozása, példaadása nemcsak az egyeseknek, de a köznek javát mozditáná elő.

Az új gazdasági cselédtörvény.

A sokat vitatott cselédtörvény szentesítve s életbeléptetésének ideje megállapítva van. Megfelel-e a hozzáfűzött várakozásnak, avagy az ellene emelt kifogások beigazolást nyernek-e, azt a gyakorlat fogja megmutatni.

mondani kulturáját, mert nincs neki. A bur tehát egyetlen egy évszázad alatt visszabarázdolt és teljesen kultura mentes parasztnéppé vált.

Orosz kultura? Oroszországban már csak a kis-orosz, orosz; de barom is, a nagy-orosz, a melyből a a muszka intelligencia kikelik, nagy mongol, a Dzsin-gisz kán seregének itt maradt utódai, vagy mongollal keveredett német.

Nem beszélnek Spanyolországról, amely a sémi mór műveltség emelőjén lett naggyá és az árja götság révén megint kicsinyű, nem beszélnek az orosz-japán háborúról sem, hanem hogy gyökeren fogjam a dolgot, megyek be Perzsián keresztül Kelet-Indiába. Az árja perzsa műveltsége török, a vallása, de még a betűje is arab. Tehát részben mongol részben sémi ivadékok.

A hindu, az ő árja, még ma is szakasztott mása a cigánynak. A világ élekcikrájában, Indiában, százszázalékosan hal éhen, — igaz, hogy ehhez az angol is hozzásegít neki egy kicsit — mert lusta a dologra, babonás a szent szekér alá fekvőség, a halottaknak és újszülött gyermekeknek a Gangezbe dobáltság és a fakir termelés. Az őskorban sem tudott egyebet, mint a köldökét nézni és Bráhma babonáin törni a fejét. A buddhizmus és vele együtt a kultura Kinából, a mangolságból került hozzá, részben meg Arabiából.

És végül, ha körülnézünk a barbárságnak más világhíres földjén, Magyarországon: hol látom meg a kulturát? Ott, a hol a fajmagyar, meg a zsidó van. És hol van bennünk a Balkán? Ahol az oláh, a horvát és a tót lakik. A szerb már kultiváltabb, mert jobban elkeveredett a magyarokkal.

Töröm a fejemet és nem látok sehol eredeti árja kulturát. És ha egy kicsit rosszhiszemű vagyok is, ha egy kicsit csoportosítok is: meg van a mentesség. Vértelenül ősom zászlójára esküszöm, hogy fele olyan rosszhiszemű sem vagyok és negyedében sem csoportosítok annyira, mint az árja etnográfusok. Akinek pedig nem tetszik a szavam, az — gyújtsa rám a esárdá tetejét. Akkor bizonyosan igaza lesz.

P-I.

A törvény, (mely a törvénytárban XLV. számot kapta) életbeléptetésének idejét a földmívelésügyi miniszteri rendelet 1907. évi november hó 1-én állapítja meg. Rendeli, hogy a hatóságok ez időpontot jóelőre adják közudomásra s a szolgálati cselédkönyvek átvételére is külön hívják fel a gazdasági cselédeket, mert minden gazdasági cselédnek új szolgálati cselédkönyvvel kell bírnia. Amennyiben már van az 1876. évi XIII. t.-c. alapján kiállított cselédkönyve s szolgálati helyét nem változtatja, az 1907. évi december hó 31-ig érvényben marad. Akik pedig előbb jelentkeznek, semhogy a hatóságoknak a cselédkönyvkészlet rendelkezésére áll, azok díjtalanul hivatalos bizonyítványt kapnak, a mely 1907. évi december 1-ig érvényes. Akinek régi cselédkönyvük, munkásigazolványuk, vagy kertészkönyvük van, csak úgy kapnak újat, ha a régít beszolgáltatják. Ha a régiben még nem teljesített szerződéses szolgáltatások foglaltatnak, azok az újba a hatóságok által beirandók.

Igen fontos intézkedése az életbeléptetési rendeletnek a törvény 29.§-ával kapcsolatos azon meghagyása, amelynél fogva a törvényhatóságok felhivatnak, hogy cselédlakásokra vonatkozó szabályrendeleteiket legkésőbb 1908. évi július hó 1-ig terjesszék föl a földmívelésügyi miniszterhez. A miniszternek filantropikus intézkedése ezzel azt célozza, hogy a törvény életbeléptetéstől számított tíz év alatt minden gazdasági cseléd a törvényben meghatározott megfelelő cselédlakásban lakjék.

A 48.000. számú rendelet a tulajdonképpeni végrehajtási rendelet, magyarázza a törvényt s szolgálja azt. Leginkább azon intézkedéseket tartalmazza, amelyeket természetsszerűleg a törvény szövegébe lehetett fölvenni. Négy fejezet van e rendeletben. Az első a hatóságokat állapítja meg. Eltérés itt az eddigi állapottól csak annyiban van, hogy mindennemű a gazda és cseléd közötti vitás ügyben harmadfokulag nem a belügy-, hanem a földmívelésügyi miniszter intézkedik.

A második fejezet a szolgálati cselédkönyvek megszerzési, kiállítási és ellenőrzési módjait tárgyalja. Rendeli, hogy cselédkönyvet a törvény 2. §-a szerint minden cseléd köteles váltani. Külföldi illetőségűeknél ezt a lakási-bizonylat helyettesíti.

A könyveskét a községi előjáróság állítja ki, és pedig szóbeli kérelemre. Előbb azonban tartozik meggyőződni a jelentkezőnek személyazonosságáról, mely esetben személyazonossági tanuk is kihallgathatók, továbbá arról, hogy a kérelmező állandóan lakik-e a község területén, mert a cselédkönyv kiállításánál nem az illetékeség, hanem az állandó lakóhely határoz. Külön kiemelendő, hogy e rendelet szigorúan tiltja a 12 éven alóli kiskorúak szerződését. Ilyennek cselédkönyvet kiadni semmi szín alatt sem szabad. Tizenkét éven felüli kiskorúak lehet törvényes képviselője beleegyezésével, vagy annak ellenzése dacára is, ha a törvényes gyámhatóság jónak látja. A cselédkönyv megsemmisülése esetén, vagy ha a bejegyzésekkel megtelt, az előjáróság másolatot állít ki, az előbbint pedig lezárja s hirtelménnyel közzéteszi, hogy az eredeti cselédkönyv érvénytelenített. Ez eljárás is díjmentes, kivéve ha a cselédkönyv szándékosanból vált használhatatlanná. A végrehajtási rendelet 18. 20. és 21. §§-ai rendelkeznek a cselédkönyvek nyilvántartásáról s annak hatósági ellenőrzéséről.

A harmadik fejezet a szolgálati szerződés megkötéséről, a bérlevélről s az elbocsátó bizonyítványról beszél. A gazda és a cseléd közötti szerződés megkötéséhez semmiféle hatósági közreműködés nem kell. Az teljesen magánjellegű. A végrehajtási rendelet 22. §-a a bérlevél lényeges alkotórészeit sorolja fel, kimondván, hogy bérlevélnek csak az tekintendő, amiben a cseléd neve, a szolgálati idő tartama és a cseléd javadalmaza belefoglaltatik. A szerződés megsemmisülését igazoló elbocsátólevél érvényes a gazda egyszerű névaláírásával is. A 23. §. körülményesen intézkedik a cseléd utlevélre vonatkozólag.

Ha akár a gazda, akár a cseléd vonakodnék szerződési kötelezettségeinek teljesítését megkezdeni, hatósági közbelépésnek, esetleg karhatalmi intézkedésnek van helye. Ezen eljárás is gondosan szabályozva van e rendeletben. még pedig a gazdasági munkástörvény végrehajtásánál érvényben álló eljárási szabályok irányadó elvei szerint. A gazda költségére való gyógyítási kötelezettségről és orvosszerek beszerzéséről is itt rendelkezik a miniszter.

Az utolsó fejezet a kihágási és a vitás ügyekben való eljárásokról szól, amely tekintetben a munkástörvény (1898. II. t.-c.) végrehajtása tárgyában kiadott 2000/98. eln. számú földmívelésügyi miniszteri rendelet 35—158. §§-aiban foglalt szabályok kevés hozzátoldással érvényben maradtak.

A gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszonyt szabályozó 1907. évi XLV. törvények célját és törekvéseit tekintve, nemcsak nálunk, hanem a külföldön is egyedülálló, hatalmas reformtörvény. E törvény az öt szolgáló végrehajtási rendelettel összeforrvá, erős alapkő, amely fontos tényező lesz a fejlődő szociális életünkben.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Személyi hír.** Dr. Hosszu Vazul lugosi gör. kath. püspök a napokban, a legnagyobb inkognitóban Petrozsényben időzött, s innen Kimpolujnyágra rándult ki, hol — mint értesültünk — nyaralót szándékszik építtetni, hogy így szabad idejét a remek völgyben tölthesse.

— **Gyűjtés.** A vulkáni róm. kat. templom építése céljaira országos gyűjtést indított a róm. kath. lelkész. A község derék lelkésze, Hoboth Á. József azonkívül személyesen is felkereste a nemes adakozókat, hogy szíves szóval adakozásra bírja őket. Hoboth lelkész ur a napokban tért vissza, miután bejárta nemcsak Magyarországot nagy részét, de a külföldi (különösen Ausztria) furdókat s mint tudósítónk írja, kellő anyagi és erkölcsi eredménnyel tért vissza s az ő nemes buzgólkodásának lesz köszönhető, hogy Vulkánban, ebben a rohamosan fejlődő községben a hitélet fejlesztésének és a hazafiságnak méltó temploma leand.

— **Merénylet egy mérnök ellen.** A salgótarjáni közsébbánya részvénytársulat vulkáni bányafüzemének egyik mérnöke, W es z t h o f f Károly ellen 28-án este 9 órakor, két elzárólt bányamunkás Vulkánban merényletet követett el. A mérnök a kaszinóból hazafelé tartott, amikor a gör. katolikus templom mellett, az árnyékból egyik alak feléje ütött s a karját megfogta, a másik pedig a kezét, melyben élesre fent kését tartotta, döfésnek emelte. A mérnök óriási erővel kiszabadította magát a támadók keze közül s hátrált tíz-tizenöt lépésnyire, figyelmeztetve a támadókat, hogy közeledés esetén löni fog. Azok azonban követték s így kénytelen volt fegyverét használni, revolveréből egy lövést tett, a golyó azonban nem talált. A lárma és a lövés zajára összesereglettek az utca lakói, csak rendőr nem mutatkozott a látóhatáron. Végre egy jó negyedóra múlva jelenkezett az egyik rendőr, s nézte a már egymásközött verekedő és a porban fetrengő két alakot. Mivel azonban nem bírt a két merénylőt letartoztatni, társaiért küldött, s így három valahogyan megfékeztek a garázdálkodókat. Ennyi a száraz tény. Azonban tisztelettel megkérdézzük, elégségesnek tartja a községi képviselőtestület azt, hogy ilyen összehordott népség között nem több, mint három rendőrt tartson, a személy és vagyon biztonság őrzetere, kik úgy éjjeli, mint nappali szolgálatot végezve, kötelezettségüknek a nagy területű községben nem tudnak megfelelni? Lehet-e ott közbiztonságról szó, a hol este kilenc órakor, a főután támadják meg az embert? Esetleges szerencsétlenség esetén kit fog terhelni a felelősség? (Beküldetett).

— **Szavalomester.** Demény Alber fővárosi szavalomester f. hó 27-én este a bányatársulat vendéglátó épület dísztermében s 29-én özv. Berger Adolfné vendéglője termében magas művészi színvonalon álló műszavalomestekkel összekötött színi-estélyt rendezett. Intelligens közönség adózott mindkét helyen méltó elismeréssel a mesteri produkcióért.

— **Iskola megnyitás.** A salgótarjáni közsébbánya részvénytársulat vulkáni iskolája ez évben a rendes időben nem kezdheti meg működését, mert az iskola egy teremmel ki lesz bővítve s így az építkezés hátráltatja a beiratásokat. A beiratás előre láthatólag szeptember közepén veszi kezdetét.

— **Tüzeset.** Folyó hó 27-én esti 9 órakor Petrozsény község központján ismét tűz volt. A Hermann Adolf háztelkével határos kaszálon egy kalangya széna égett le. A kár 50 korona s nem volt biztosítva. Az összefutott nép körülállta a tüzet s nézte, amíg véget ért.

— **Halászat.** Csak nemrég említettük, hogy a vulkániak tennis-pályát létesítenek, ujabban pedig arról értesültünk, hogy Vulkánban egy halászatit egyesület van alakulóban. Mondanunk sem kell, hogy eme egyesület szép hivatást, de egyúttal nehéz kötelezettséget vállal magára ott, hol a legkiméletlenebb eszközökkel dolgozó rabló orvhalászat eddig is oly nagy pusztítást vitt véghez a gondalt tenyésztett halállományban. Álljon kölömben itt maga a felhívás szövege: „Felhívás! Vulkánban halászatit egyesületet ohajtunk alakítani! E halászatit egyesület megalakulásával egy rég ohajtott közköznáalom nyerne kielégítést, részben azért, mert a halászat védelme és érdeke az alakítandó egyesület, mint erkölcsi testület részéről hathatósabb támo-

gatásban, a hal tenyésztés pedig intenzívebb művelésben részesülhetne s mindeme törekvés végeredményében a halászatnak, mint nemzetgazdasági ágának s egyuttal kedvelt sportnak is biztosítaná létfennmaradását itt a Zsilvölgyében. Tisztelettel felkérem tehát az urakat, szíveskedjenek eme alakítandó-halászs egyesület megbeszélésé céljából f. évi szeptember hó 8-án délután 6 órakor Vulkánban, a Bazilly vendéglőjében egybegyűlni. Vagyok szíves halász üdvözléssel Gerbert Albert. A magunk részéről üdvözljük a kezdeményezőket s az alakítandó egyesület munkásságához sok szerencsét kívánunk.

— **Öngyilkosság.** F. hó 27-én éjjel a livazényi állomásnál, midőn a Petrozsénybe indított tehervonat a pályaudvarból kirobogott, az állomási előjáró észrevette, hogy a sínpar mellett egy emberi alak fekszik. Odamenve látta, hogy egy fejnélküli férfi hulla. 5—6 méternyre a sínpar között megtalálta egy 35 év körüli férfi leszelt fejét. Az előjáró azonnal jelentést tett a csendőrségnek, ez pedig reggel a petrozsényi főszolgabírósnak, honnan Jancsó Ferenc szolgabíró dr. Schulek Jenő járásorvossal a helyszínre kiszálva megállapították, hogy öngyilkosság esete foroghat fenn, melyet az illető úgy követett el, hogy a vonat indulása előtt egyik teherrakosi kerekéi előtt a sínre helyezte a nyakát, mit induláskor a kerek levágott. A fej és törzs egyébként sértetlen. A személyazonosság nem lévén megállapítható, a szolgabíró lefénnyképezte a hullát. A ruházatról ítélve az illető bányamunkás lehetett. Kitérőnek ki-puhatólása iránt a nyomozat foly. Bűntény, vagy baleset a vizsgálat eredménye szerint nem forog fenn.

— **Mozgófénykép színház.** Petrozsény közönsége három hét óta fokozódó érdeklődést tanúsít a Ritter-féle bioskop iránt. Megérdemlik a tanulságos és mulattató mutatóványok a megtekintést. Az ügyesen csoportosított változatos képek természetesen nagyságuknak tüntetik fel a remek felvételeket. Ma lesz este fél 8 órakor és 9 órakor a két bucsuelőadás. Holnaptól kezdve Lupény közönségének lesz alkalma gyönyörködni a mozgófényképekben, melyekhez hasonló e vidéken még nem volt.

— **A ledőlt kőfal.** Végzetes baleset történt Lupényben, f. hó 26-án. A bányagazgató lakása előtt egy kőfal állott, melynek lebontása előtt az utca szintjét mélyítették. A fal mellől elhordták a földet. A munkások regeliztek s leültek a fal tövébe. A kőfal éppen ott, ahol az emberek falatoztak, pihentek leomlott s Csobán Pantyllie és Fitz János munkásokat a törmelék letemette. Előbbi holtan, utóbbit halálosan sérülve vették ki a romok alól. A vizsgálat folyamatban van annak a kiderítése végett, hogy kit terhel a felelősség a balesetért.

— **Az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907. évi XIX. t. c. tudvalevőleg f. é. július hó 1-én életbe lépett.** Az érdekeltek azonban nagyrészt még ma sincsenek tisztában a törvény rendelkezésével, holott nemcsak a végrehajtás körüli eljárásra hivatott hatóságok, ipartestületek stb., hanem az iparosok és kereskedőknek, ugy ezek alkalmazottainak érdekét is közvetlenül érinti a törvény. Erre tekintettel dr. Bokor Gusztáv az idézett törvény egyes szakaszait megvilágosító, minden tekintetben utbaigazítással, magyarázattal szolgáló munkát adott ki, melyet a kereskedelemügyi miniszter ajánlatával Ráth Mór kereskedésében jelent meg s lapunk kiadójának könyvkereskedésében is kapható. A terjedelmes és hasznos szakmunka ára 5 kor. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

— **Uj főgimnázium.** Karánsebes város és az egész hajdani szörényi végvidék több, mint 34 évi óhaja, vágya teljesedésbe ment, megvalósult, mivel Apponyi Albert gróf m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter f. évi július hó 22-én a karánsebesi állami főgimnázium I-ső osztályát f. évi szeptember hó 1-ével felállította, s így ez a f. 1907—908. évi tanévvel működését megkezdte. Ezen most életbeléptetett gimnaziumi osztály ideiglenesen a karánsebesi állami iskolai épület I-ső emeletén nyer elhelyezést, s a szükséges beiratások f. évi szeptember hó első napjaiban ugyanott fognak eszközöltetni. E tárgyban bárminemű felvilágosítással, szó, írásbeli, avagy távbeszélői kérdézőközlésre, azonnal készséggel szolgál, s a kívánt utbaigazítást megadja a város polgármestere Bordán Octáv a Ferenc-József rend lovagja, miért is az érdeklődőket kéri mindaddig, míg a gimnázium vezetősége helyét elfoglalja s a vezetést átveszi, — tehát f. évi augusztus hó végéig —, kérdézőközlésekkel forduljanak bizalommal hozzá, nemkülönben a szóbanforgó osztályba beírandó gyermekeik előjegyzése céljából, ez irányú bejelentéseiket, saját érdeklődésben mihamarább tegyék meg. Megjegyzé az értesítő,

hogy a 13 számú bánati határozatból alakult vagyonszövetségnek tárgyalás folyik az iránt, hogy a gymnasiummal kapcsolatosan internátus állítsák fel, a mely a szóbanforgó tanév folyamán, de legkésőbb 1908—909. tanévvel működését már megkezdeni fogja.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.
Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Sz. 671—1907. végreh.

Árverési hirdetés.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 1906. évi V. 2083/2. sz. végzése folytán Dr. Abraham József ügyvéd által képviselt Hitelbank részv. társ. petrozsényi bej. cég felperes részére Sipos Antal és társai Petrozsény s petrillai lakosok alperesek ellen 60 kor. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 684 kor.-ra becsült ingóságokra a puji kir. járásbírósnak 1907. V. 1328/2 számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán **Petrozsény és Petrilla községében** leendő megtartására határidőül **1907. évi szeptember hó 2-ik napján délután 1 órája** kitűztetik, amikor a bíróság lefoglalt szarvasmarhák, juhok és szobabutorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtható követelést megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttéknél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tabláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik. Kelt Puj. 1907. évi aug. hó 18. napján.

Lörinczy Károly
kir. bir. végrehajtó.

PETROZSÉNYI IZRALITA HITKÖZSÉG.

Értesítés.

Van szerencsém hitközségünk tisztelt tagjait értesíteni, hogy templomi imahelyeiket folyó hó **2-án, 3-án és 4-ikén** (hétfőn, kedden és szerdán) annyiival inkább biztosítani szíveskedjenek **Hermann Adolf** hitközségi pénztárnok urnál, mert ezen határidőn túl az imahelyek — tekintet nélkül az eddigi bérlőre — a jelentkezés sorrendében fognak bérbeadni,

Petrozsény, 1907. szeptember hó 1-én

Várad Vilmos,
hitk. elnök.

= Világos muskotály csemege-szöllő 5 kilós kosarja csak =
1.20 frt.-ért kapható
Gruber-féle üzletben.

Mühle Vilmos

cs. és kir. udvari szállító

Temesvár

Sürgőnyezim:

„Virágtelep Temesvár”.

Távbeszélő 10 szám.

Pályázati hirdetmény.

A **FELSŐ-ZSILVÖLGYI KÖSZÉNBÁNYA TÁRSULAT** vulkáni kórházában megüresedett **beteg-ápolónői** állásra pályázat hirdetettik.

A meghívandó betegápolónő **napi 2 korona** javadalmazást, ingyen **lakást, fűtést és világi-tsát** kap.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy tisztességes előéletüket és egészséges voltukat igazoló bizonyítványaikkal felszerelt kérvényüket alulírott üzemvezetőséghez legkésőbb **szeptember hó 15-ig** nyújtsák be. Előnyt nyerne azok, kik hasonló alkalmazásban már voltak.

A FELSŐ-ZSILVÖLGYI KÖSZÉNBÁNYA TÁRSULAT ÜZEMVEZETŐSÉGE.

KIADÓ LAKÁS ÉS ÜZLETHELYISÉG.

A jelenlegi **GOLDSTEIN-féle** butoraktár és kárptos üzlethelyiség lakással együtt október 1-ére jutányosan **kiadó**.

Értekezhetni lehet: **GRUBER ÉKNÉL.**

Ne vegyünk vak író gépet!

Vegyünk az eddigi összes írógépeket felülmúló és egyedüli, legjobb 7-es modellű állandóan látható írással

„A D L E R” írógépek

az írógépek remekét, mely az 1906. milánói kiállításán a legnagyobb díjjal a „Grand-Brix”-vel lett kitüntetve. Az „**ADLER**” írógép az összes eddigi írógépeket a legnagyobb mérvben fölülmulja. Az egész világon a jövő gépének tekintik és ismerik el.

A mimeograph az „**ADLER**” írógépénél használható legjobban. Szénpapiros segítségével egyszerre 15—20 példány is írható.

Megtekinthető és megvehető nagyon kényelmes részlettörlesztésre.

Ára 550.—K. gyári ár!

≡ Bérmentve szállítva. ≡

Gruber-féle üzletben,

ahol bővebb felvilágosítással szívesen szolgálnak. Egyedüli képviselő **Hunyadvármegye részére!**

Kiadó lakás.

A „Kálvária” alatt levő, **Kodra Gyula** járási számvévo tulajdonát képező házban, **3 szoba, konyha, kamra, fürdőszoba, kertből álló lakás f. év szeptember hó 15-től kiadó.** Az udvaron **vízvezeték** és egy jó forrásu **kut** van. Értekezhetni a tulajdonosnál a déli órákban.

Bármely vidékre szavatolás mellett szállítja:

A legszebb és legdivatosabb Csokrok és Koszorukat

üde élő virágokból, a legjobb kivitelben

Menyegzői és alkalmi csokrokat Ünnepeyi és gyászkoszorúkat

Sürgős megrendeléseket táviratilag kérem.

A Monarchia legnagyobb virágszállítója.

Bevásárlási utamról bizaérkezve értesíteni kívánom a n. é. közönséget, hogy kedvező vásárlások által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy dacára a minden cikkben történt nagy áremelkedésnek dusan ellátott raktáromon az árukat még a régi olcsó árakban bocsájtom a tisztelt közönség rendelkezésére, miután elvem kis haszon, nagy forgalom.

RÖFÖSÁRUKBAN: Mindennemű vásznak, chifonok, oxfordok, zefírek, kanavászok, cibelinek, női angol-szővetek, flanelok, kartonok, szatinok, kitűnő minőségű mosó parchetok és olcsóbb parchetok is. Asztalkészletek, paplanok, Rouge-Satin és kasmirból. Fűll, csipke és szövetből. Patent harisnyák, ág- és asztalterítők, falvédők nagy választékban. Selyem felkeztű, férfi és gyermek ruhák, ulszterek, téli kabátok, ugyszintén férfi és fiu kalapok, nemkülönben férfi, női és gyermek cipők, ugyanezeknek ingek mindenfajta trikoárúk. Továbbá: Blusok, női kalapok, leánykaruhák, keztyűk, gallér és közelők, nyakkendők, férfi, női és gyermek harisnyák, zsebkendők, ingek, corsetták, kötények stb. stb.

Rendkívül nagy választék szebbnél-szebb női övekben

Midőn még a nagyérdemű közönségnek fentebb részletezett áruimat figyelmébe ajánlani bátor vagyok, kérem egyuttal, hogy a nagybecsű látogatása által azoknak jó minőségéről és olcsóságáról személyes meggyőződés szerezni méltoztassék.

Szolid és pontos kiszolgálásról előre is biztosítva vagyok, a mélyen tisztelt vevőközönségnek kitűnő tisztelettel:

WEISZ REZSŐ divatáruháza
PETROZSÉNY (fő-utca).

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégítem. **Tanszerek, rajz- és írószközkök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos árban kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmeszszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.

Uj üzlet.

Petrozsényben a fő-utcán Gruber-féle házban

butor és kárpitos

műhelyt nyitottam, hol kárpitos munkák javítását jutányos áron eszközölöm.

Goldstein Albert,
kárpitos és butorraktáros.

Petrozsényben, a kálvárián

egy telek két épülettel

E L A D Ó.

Bővebb felvilágosítást nyújt a **SZERKESZTŐSÉG.**

Szálloda átvétel.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy Petrozsényben, a Kossuth Lajos utcában levő, ujonnan átalakított és berendezett s a modern kívánalmaknak mindenben megfelelő

EMKE SZÁLLODÁT

átvettük s azt f. év szeptember hó folyamán megnyitjuk.

Az évek hosszú során át kifejtett főpincéri működésünk és e téren szerzett gazdag tapasztalataink képessé tesznek, hogy a nagyérdemű közönség legkényesebb igényeinek is megfelelünk.

A szállodában 14 kényelmesen berendezett **szoba, kávéház, étterem** áll a n. é. közönség rendelkezésére. Jó izletes **konyháról** kiválóan gondoskodunk.

A f. ker. utazó uraknak kedvezmény, A nagyérdemű közönség becses jóindulatát és számos látogatását kéri alázatos tisztelettel:

SOHR HENRIK és WEISZ JENŐ
szállodások.

Kinek olcsó jelzalogos törlesztéses

kölesönre szüksége van forduljon

MUNZVÁN ZIVADARHOZ,

aki szívesen szolgál utbaigazitással.

Lakik: **Petrozsényben,** (Zárdaépület emeletén.)

Singer-féle varrógép

ELKÖLTÖZÉS MIATT JUTÁNYOSAN ELADÓ.

Hol? Megmondja e lap **KIADÓHIVATALA**

Egy butorozott szoba

KIADÓ

KRAUSZ JÓZSEF-nél PETROZSÉNYBEN.